

лексико-фразеологічного та синтаксичного рівня мови зосереджені на висвітленні негативної сторони міграційних процесів. Незбалансований підхід у висвітленні теми, нагнітання негативного емоційного фону тільки поглиблює проблему, формуючи у читачів відповідні настрої. Міжнародний рух робочої сили обумовлює не тільки зміни в рівнях конкуренції на ринку праці, трансформації соціальної сфери, модернізацію національної ідентичності як іммігрантів, так і місцевого населення, але й – сприяє самореалізації мігрантів, збагаченню культур, подоланню безробіття, задоволенню попиту на робочу силу у відповідних галузях та регіонах, що випадає з поля уваги ЗМІ.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Дзюба М. Т. Роль засобів масової інформації в формуванні громадської думки // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. К., 2011. С. 77–81.
2. Гришнякова К. Г. Вплив ЗМІ на громадську думку. URL: [http://www.rusnauka.com/14\\_NPRT\\_2011/Politologia/7\\_87191.doc.htm](http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2011/Politologia/7_87191.doc.htm)
3. Бойчук К. В. Мова газетних текстів як засіб впливу на читача. Науковий блог. URL: <http://naub.org.ua/?p=416>
4. Дев'ять мільйонів українців їздять на сезонні роботи за кордон. URL: [https://dt.ua/ECONOMICS/dev-yat-milyoniv-ukrayinciv-yizdyat-na-sezonni-roboti-za-kordon-282138\\_.html](https://dt.ua/ECONOMICS/dev-yat-milyoniv-ukrayinciv-yizdyat-na-sezonni-roboti-za-kordon-282138_.html)
5. Міграція в Україні: факти і цифри. Міжнародна організація з міграції. URL: [http://iom.org.ua/sites/default/files/ff\\_ukr\\_21\\_10\\_press.pdf](http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf)
6. Міграція як чинник розвитку в Україні. URL: [http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom\\_migraciya\\_yak\\_chynnyk\\_rozvytku\\_v\\_ukrayini.pdf](http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf)

**Віра Гапоненко,**

*кандидат політичних наук, доцент,*

*доцент кафедри політичних наук,*

*ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет імені Вадима Гетьмана»*

**МЕДІАЧИННИКИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ  
ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Актуальність дослідження полягає у зростанні ролі медіа як чинника демократизації політичної системи в умовах інформаційного суспільства, що передбачає невідпинне зростання обсягу політичної інформації й потребу їх адекватного сприйняття громадянами. Як доводить вітчизняна політична практика, недостатня увага до інформаційних ресурсів влади призводить до його використання іноземними державами або політичними елітами для маніпулювання громадською думкою.

Метою даної роботи є обґрунтування ролі та особливостей медіа як чинника демократизації політичної системи в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує достатньо ґрунтовну розробку даної проблеми. Однак, залишається актуальною потреба пошуку шляхів підвищення ефективності медіа як інституту громадянського суспільства в процесі консолідації демократії та утвердження демократичних цінностей.

Методика дослідження базується на поєднанні методів транзитології, неоінституціоналізму та системного аналізу, згідно з яким медіа розглядається як політичний інститут, що формує поведінку основних політичних суб'єктів, та в комплексі з іншими інститутами забезпечує демократизацію політичної системи.

У сучасному світі медіа мають небувалі можливості для контролю за діями влади, але водночас, і для маніпулювання громадською думкою. Цей факт можна пояснити практикою нав'язування через ЗМІ надуманих, штучно сфабрикованих проблем, спекуляцією на національних почуттях тощо, що веде до конфронтації, розколу суспільства, зростання його конфліктного потенціалу.

До негативних передумов демократизації можемо віднести тенденцію комерціалізації ЗМІ. Журналісти та інтелектуали мають, зазвичай, високий рівень підтримки у суспільстві. На жаль, вони можуть бути виразниками інтересів вузької групи осіб. Тому часто владу ЗМІ визначають як джерело створення (завдяки довірі громадян до їхніх джерел) штучної реальності, яка може базуватись на фактах або на фікціях. Такий висновок цілком відповідає українській політичній практиці, де основні політичні гравці використовують національні почуття для риторики та маніпулювання громадською думкою, чим провокують розкол суспільства. Заклики національного самовизначення почали використовуватись з метою популізму. Держава виправдовує власне втручання в різні сфери життя суспільства та використання різних методів діяльності, в тому числі протиправних, ставлячи за мету розбудову нації. Водночас, відповідальність за прорахунки уряду покладається на зовнішнього ворога. Прикладами цього можуть служити суперечки про необхідність другої державної мови, регіональний поділ за схемою Захід-Схід, Південь-Північ та протиставлення інтересів різних територіальних соціальних груп в Україні.

У зв'язку з цим актуальним залишається створення незалежних інформаційних ресурсів на кшталт суспільного телерадіомовлення. Згідно з Законом України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» від 17 квітня 2014 року, з метою об'єктивного, повного, своєчасного і неупередженого інформування про суспільно значущі події в Україні та за кордоном; сприяння консолідації українського суспільства; розвитку і зміцнення статусу української мови та культури, сприяння розвитку мов і культур національних меншин; сприяння задоволенню інформаційних, культурних та освітніх потреб населення; сприяння зміцненню міжнародного авторитету України передбачено створення «Національної суспільної телерадіокомпанії України» [1, с. 37].

Подальшого дослідження вимагає також потенціал електронних ЗМІ у сприянні процесам демократизації. Вони вносять цілий ряд нових можливостей у функціонування громадянського суспільства та політичної участі зокрема. Так, соціальні мережі використовуються як механізм пасивного протесту, наприклад шляхом підписання Інтернет-петицій. В Україні тенденція використання електронних медіа у процесі активізації участі громадян у вирішенні державних і суспільних питань знайшла своє відображення у Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» № 577-VIII від 2 липня 2015 року [2], яким, зокрема, передбачено, що громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, що збирає підписи на підтримку електронної петиції.

Першим у серпні 2015 р. запрацював спеціальний сектор «Електронні петиції» веб-сайту Президента України. Він викликав значний суспільний інтерес до цієї форми комунікації з владою. За перші дні роботи сервісу сайт глави держави відвідало 540 тисяч користувачів. Завдяки сервісу відвідуваність сайту зросла в 4 рази. Сторінка петицій збрала понад 6 мільйонів переглядів. Понад 26% аудиторії сайту заходять на нього з мобільних пристроїв (19% – з мобільних телефонів, 7% – з планшетів). Це свідчить про те, що сервіс оцінила технологічно найпросунутіша частина українців, які активно користуються мобільними пристроями [3, с. 22]. Водночас, українські медіа досі не здатні зробити демократичні цінності та демократичну політичну культуру підґрунтям своєї діяльності. Отож, потенціал медіа в процесі демократизації суспільного життя в Україні використовується далеко не в повній мірі. Подекуди медіа, розповсюджуючи популістські настрої, провокуючи конфлікти, відіграють негативну роль у процесі демократизації.

На сучасному етапі в Україні відбуваються значні зрушення в плані посилення медіачинника функціонування політичної системи. Однак, його становлення як інституту демократії досі не відбулося. Основні перешкоди перетворення ЗМІ на впливовий інститут громадянського суспільства пов'язані із специфікою функціонування інших системних складових: відносно низьким рівнем політичної культури, нерозуміння владною елітою переваг демократичних процедур, правовий нігілізм, відсутність економічної незалежності інститутів громадянського суспільства.

Важливими передумовами демократизації політичної системи є здатність медіаінститутів забезпечувати участь громадськості у місцевих справах та децентралізацію повноважень, сприяти виконанню управлінських функцій та підтримувати взаємозв'язок органів державної влади та громадськості, громадський контроль. Досвід інституційного реформування зарубіжних держав вказує на необхідність для забезпечення вказаних передумов функціонування незалежних ЗМІ. Інституційною передумовою здатності ЗМІ

впливати на процеси демократизації є наявність незалежних джерел і зміст політичного дискурсу.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» від 17 квітня 2014 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1227-18>
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 2 липня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/577-19>
3. Нестерович В. Інституційне утворення електронних петицій в Україні в контексті зарубіжного досвіду. Віче. №22. 2015. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/5005/>

**Олександр Гарачковський,**  
*магістрант спеціальності*  
*«Журналістика»,*  
*Таврійський національний*  
*університет імені*  
*Володимира Вернадського (м. Київ)*

**ВИСВІТЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ ЗМІ  
БОЙОВИХ ДІЙ НА СХОДІ УКРАЇНИ**

В умовах конфлікту, особливо воєнного, вплив ЗМІ на аудиторію проявляється особливо чітко. Журналістика може виступати як у ролі пропагандиста офіційної точки зору, так і опозиційно налаштованого актора політичного процесу. Воєнні конфлікти створюють «ґрунт» для телевізійних проєктів, організатори та учасники яких ставлять перед собою завдання спрогнозувати подальший розвиток подій. Аудиторія зацікавлена в надходженні повної, актуальної, перевіреної, неупередженої та правдивої інформації з фронту. Представники ЗМІ, направлені редакціями до зони бойових дій, здійснюють відповідальну місію, привертаючи увагу світової спільноти до жахів та реалій війни [2]. Крім того, широка участь журналістів у висвітленні перебігу подій на фронті стає важливим компонентом інформаційного протиборства в умовах гібридної війни.

Актуальність теми даного дослідження обумовлена кількома факторами. По-перше, досить довгий час в Україні темі війни приділяли не так багато уваги. Зазвичай вітчизняні журналісти висвітлювали воєнні конфлікти в різних куточках нашої планети. Нині, зважаючи на анексію Криму та збройну агресію Російської Федерації на Сході України, затребуваною стає тема висвітлення вітчизняними ЗМІ бойових дій у Донецькій та Луганській областях. По-друге, оскільки ЗМІ мають відігравати важливу роль як активний захисник прав людини та процесів демократизації, поширюючи неупереджену, повну та